

Регіональний громадський фонд

«Право і Демократія»

Львів, пр. Крива Липа, 6 тел/факс 380+322+971932 www.fond.lviv.ua

р/р 260061835 МФО 325570 АППБ "Аваль" ЗКПО 23957686

МОНІТОРИНГ ДОСТУПНОСТІ ГРОМАДЯН ДО СУДУ

(звіт по моніторингу проведеному в рамках реалізації проекту: «Моніторинг доступності громадян до суду»).

Це видання здійснене за підтримки американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОЕКТ "УКРАЇНА: ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА"

Регіональний громадський фонд

«Право і Демократія»

м. Львів – 2009р.

Проект «Моніторинг доступності громадян до суду».

Доступність правосуддя — це певний стандарт, який відбиває вимоги справедливого та ефективного судового захисту, що конкретизуються в необмеженій судовій юрисдикції, належних судових процедурах, розумних строках, і безперешкодного звернення будь-якої заінтересованої особи до суду. Виходячи з цього під принципом “доступності до правосуддя”, ми розуміємо сукупність економічних, організаційних та правових умов, що забезпечують фактичну реалізацію права людини на судовий захист. Власне з метою дослідження цих умов планується провести опитування громадян – відвідувачів суду, у рамках вищезазначеного проекту.

В цілому даний проект є логічним продовженням попередньої діяльності РГБФ «Право і демократія» у сфері моніторингу ефективності діяльності судової системи України, та спрямовано на дослідження та виявлення проблем, які виникають у судовій гілці влади при здійсненні правосуддя. Недоліки роботи, які існують у системі українського правосуддя під час перебігу судової реформи, неодноразово стають темою обговорення в Європейських інституціях, а швидке їх усунення є однією з обов'язкових вимог перед Україною з боку Європейського союзу та інших міжнародних організацій. Держава з кожним роком вдосконалює діяльність судів та суддів, однак на нашу думку не завжди така діяльність держави у сфері судової реформи є ефективною та надійною, про що говорить постійне зростання кількості скарг громадян України на затягування розгляду справ судами та виконання судових рішень, до Європейського суду по правам людини.

Ціль та завдання проекту.

Загальною ціллю проекту є покращення умов доступу громадян до суду та розробка і впровадження ефективних механізмів комунікації суспільства та судів.

Основними завданнями проекту є:

- 1) Здійснення дослідження щодо дотримання стандартів доступу до суду та рівня довіри громадян та суспільства до судів.
- 2) Розробка рекомендацій та пропозицій щодо покращення доступу громадян до суду, підвищення довіри громадян до суду, та шляхи взаємодії між судами та громадськістю.
- 3) Підвищення рівня обізнаності громадян про судову систему з метою підвищення рівня довіри до суду.
- 4) Запровадження механізмів взаємодії неурядових організацій України та судів для покращення роботи судової системи України та ефективності перебігу судової реформи.

Основні види діяльності по проекту.

В рамках проекту було проведено таку діяльність:

- 1) Опитування, за допомогою методу анкетування, громадян – відвідувачів суду (сторін по справі та їх представників), щодо доступу до правосуддя та з метою оцінки рівня довіри громадян до суду. Було проведено опитування у 6-ти місцевих районних судах м. Львова (Галицького, Личаківського, Сихівського,

Франківського, залізничного, Шевченківського районів м. Львова). Загалом було опитано 660 осіб - по 110 осіб – відвідувачів суду, у кожному з вище наведених судів.

- 2) Проведено набір та навчання (тренінг) волонтерів проекту; надано волонтерам інформацію про діяльність судів, «Путівник волонтера», розклад роботи судів, ознайомлено із правилами поведінки в суді; надано інструкції щодо проведення анкетування.
- 3) Виготовлено та розміщено у кожному з вибраних проектом судів інформаційні стенди з інформацією про діяльність суду, про громадські організації, які надають безоплатну правову допомогу, адреси судових інстанцій, взірці заповнення квитанцій про оплату державного мита та інформаційного забезпечення а також їх розміри, інформацію про діяльність Європейського суду з прав людини тощо.
- 4) Виготовлено інформаційні буклети з інформацією про діяльність місцевих судів міста Львова.
- 5) Розповсюджено посібники: «Путівник по судовій системі» та «Як ознайомитись з судовим рішенням» , серед громадян, дані посібники виготовлені та розроблені проектом «Україна: Верховенство права», в яких детально висвітлені питання щодо процедури звернення до суду (у тому числі Європейського суду), та рішення Європейського суду. Посібники були розповсюджені за допомогою волонтерів, громадянам яких було опитано в ході проведення моніторингу в судах.
- 6) Проведено семінар на якому прийняли участь судді, працівників Державної судової адміністрації України, Академії суддів України та представники правозахисних громадських організацій, адвокати, ЗМІ, на якому було представлено результати проведеного громадського моніторингу судів та напрацьовано механізм покращення доступу громадян до правосуддя методом розробки конкретних рекомендацій для кожного суду.
- 7) Проведено дві прес-конференції. Перша прес-конференція була проведена на початку проекту, з метою оголошення про початок проекту та заплановані діяльності в рамках проекту, друга наприкінці проекту, на якій було оприлюднено дані моніторингу та пропозицій щодо покращення доступу громадян до судів у м. Львові.

Результати.

Головним результатом даного проекту є покращення доступу громадян до суду. Внаслідок ефективного проведення громадського моніторингу судів наша організація очікує з'ясувати проблеми, які виникають у громадян при зверненні до суду, та розробити ефективні способи їх подолання. Зокрема одним з основних способів подолання проблематики доступності до суду в цьому проекті, має бути донесення до відома суддів, голів суду, представників Судової адміністрації України, конкретної інформації про порушення права на доступ до суду, з пропозиціями ефективного та швидкого відновлення реалізації такого права та недопущення такого порушення прав людини в майбутньому.

Також очікується внаслідок реалізації проекту очікується покращити рівень правових знань громадян про судову діяльність та процедури, і полегшити громадянам

– відвідувачам суду ефективний доступ до правосуддя. Проект має довготривалий вплив, оскільки вперше у м. Львові було проведено такий широкомасштабний моніторинг доступності суду та розроблено конкретні рекомендації для суддів з врахуванням думки громадян – відвідувачів суду, а розміщення в суді інформаційних стендів дозволить громадським організаціям допомагати суду поширювати інформацію про свою роботу та допоможе малозабезпеченим громадянам отримати інформацію про одержання безоплатної правової допомоги, що дозволить професійно захистити свої права у майбутньому.

Успішна реалізація даного проекту дозволила поставити на новий більш якісний рівень співпрацю судів з громадськістю, та значно підняти рівень довіри до суду у громадян.

Над проектом працювали:

Бурий Андрій – керівник проекту;

Сидоренко Ольга – бухгалтер проекту;

Тимчій Остап – моніторинговий координатор проекту;

Шмагло Катерина – Інформаційний адміністратор, координатор по роботі з волонтерами;

Таратула Руслан – правовий експерт проекту;

Васюта Михайло – соціолог проекту;

Волонтери РГБФ «Право і Демократія».

Результати моніторингу доступності громадян до суду.

Об'єктом даного дослідження виступають відвідувачі суду (позивачі, відповідачі, представники сторін), тобто ті, хто безпосередньо залучений до судового процесу.

Предметом даного дослідження виступають проблеми інформаційної, фінансової, фізичної та організаційно правові умови доступу до суду.

Метою дослідження є з'ясування інформаційних, фінансових, фізичних та організаційно правових перешкод котрі виникають у громадян при доступності до місцевих судів м. Львова.

Етапи дослідження:

1. *Підготовчо-організаційний етап.* Під час цього етапу було складено робочий план дослідження, розроблено інструментарій (розробка анкети, інструкцій інтерв'юерам).
2. *Другий етап* – масове збирання та обробка даних, підготовку зібраних даних до обробки (відбраковка, узагальнення відкритих відповідей), обробку одержаної інформації.
3. *Третій етап* – це аналіз та інтерпретація даних. До нього входить аналіз результатів математичної обробки одержаної інформації, розробка висновків та пропозицій (рекомендацій) за результатами соціологічного дослідження, складання підсумкового документа про соціологічне дослідження (звіт та додатки до нього).
4. *Четвертий етап* – представлення результатів дослідження.

Методологія.

Метод – опитування громадської думки, вибірковий метод, стандартизоване інтерв'ю “обличчям до обличчя”.

Генеральна сукупність – мешканці м. Львова віком від 18 років і старше. Місто Львів розбивалося на 6 типологічних районів.

Вибіркова сукупність – 660 респондентів. Вибіркова сукупність відображає генеральну сукупність за такими основними соціально-демографічними показниками як: вік, стать та рівень освіти, наявність спеціальних юридичних знань.

Тип вибірки – квотний. Відбір в рамках групи – випадковий. Квотами в дослідженні виступали три соціально-демографічні характеристики: стать, вік та освіта.

Помилка репрезентативності – +/- 3%

Інформація забрана під час опитування обробляється із застосуванням програм обробки соціологічної інформації, а саме: програмних пакетів "CS PRO v 3.3" та "Excel".

Загалом анкета містила 37 запитань розбиті на 4 блоки:

- Інформаційна доступність
- Фінансова доступність
- Фізичний доступ до суду
- Організаційно-правові умови доступності до правосуддя

Із кожного блоку вибрано найцінніші індикатори за допомогою яких можна з'ясувати перешкоди котрі виникають у громадян при доступності до місцевих судів м. Львова. Індикатори однакові для всіх судів.

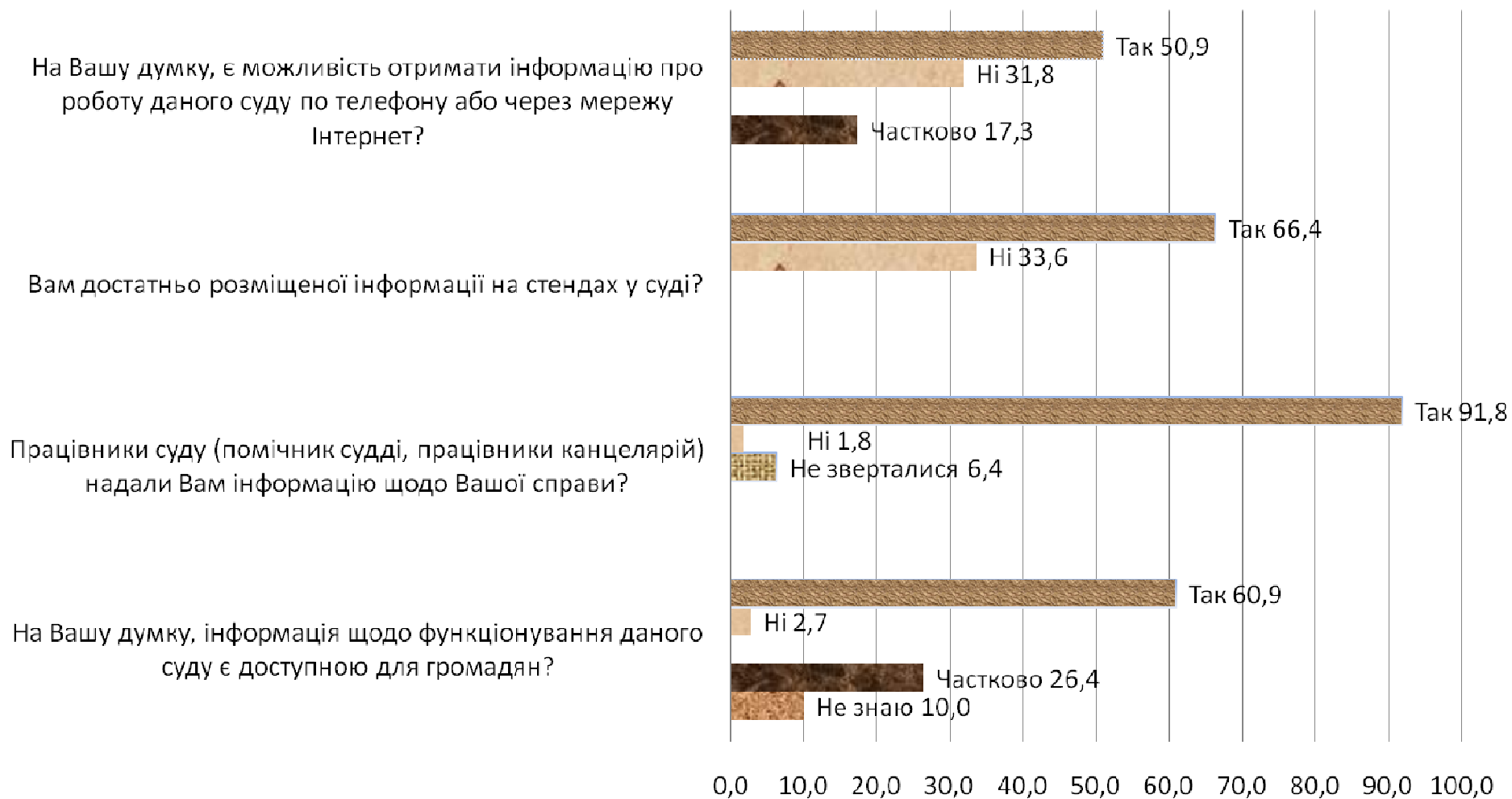
Усього було опитано 660 респондентів:

	К-сть респондентів	%
Шевченківський суд	110	16,7
Личаківський суд	110	16,7
Залізничний суд	110	16,7
Франківський суд	110	16,7
Сихівський суд	110	16,7
Галицький суд	110	16,7
Разом:	660	100,0

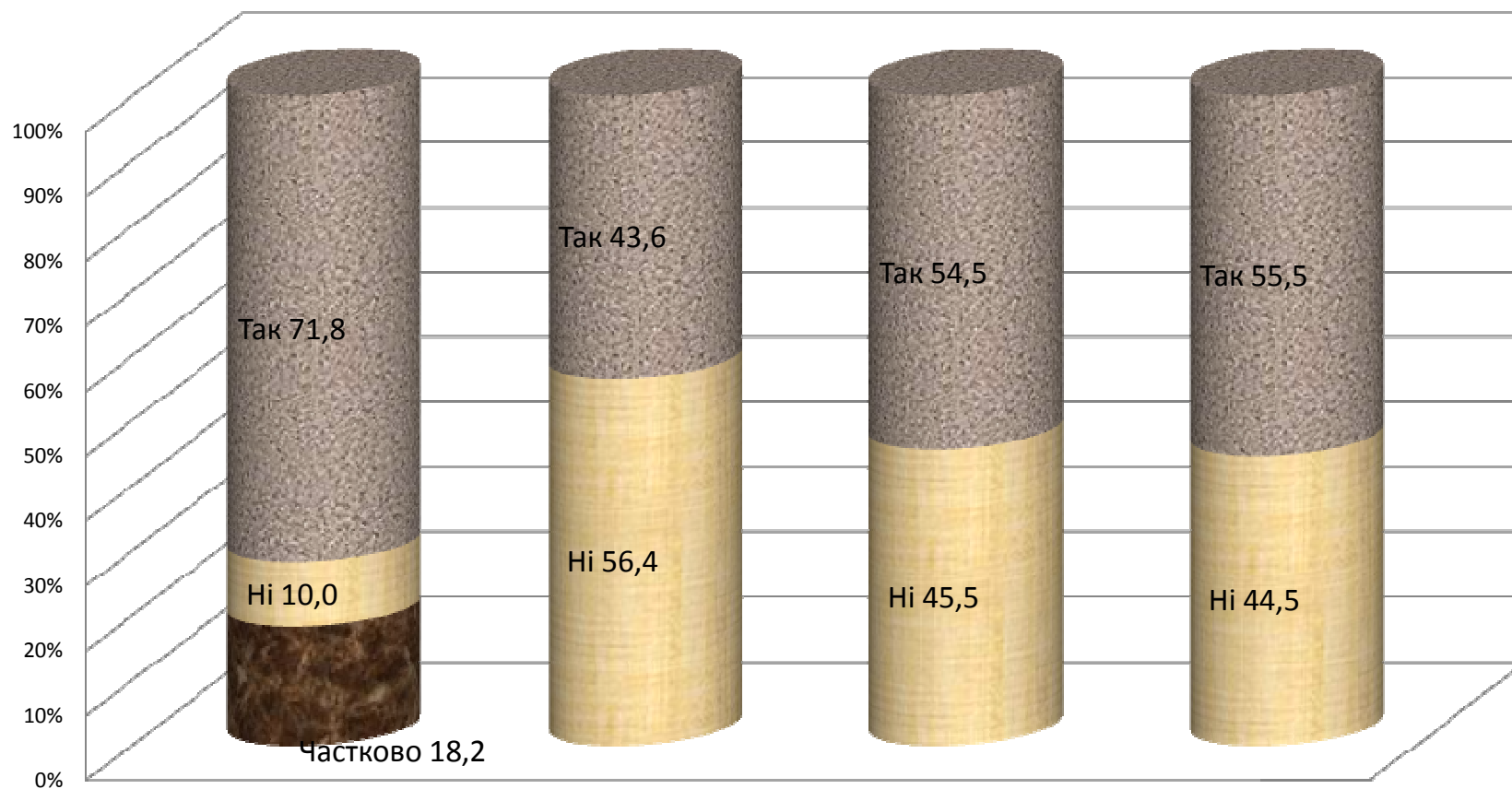
Франківський районний суд м.

Львова.

Інформаційна доступність

Фізичний доступ до суду

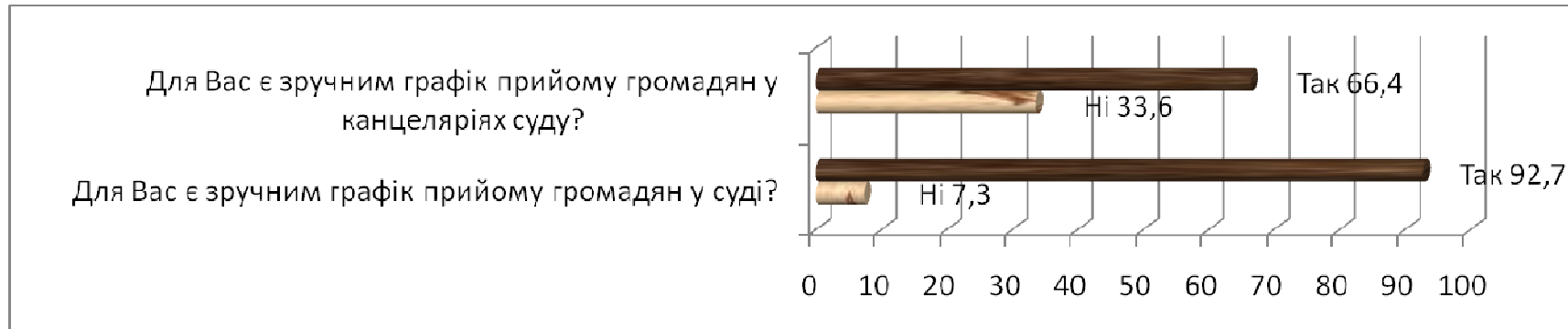
Суд для Вас є доступним в плані розташування (транспортне сполучення тощо)?

У суді є вільний доступ до місць загального користування (туалет, умивальник, гардероб тощо)?

У суді достатньо зручних місць для очікування та оформлення документів?

Вам зручно було ознайомлюватись у суді з матеріалами своєї справи?

Організаційно-правові умови доступності до правосуддя

На Вашу думку ставлення до відвідувачів суду з боку працівників суду та суддів є ввічливим?

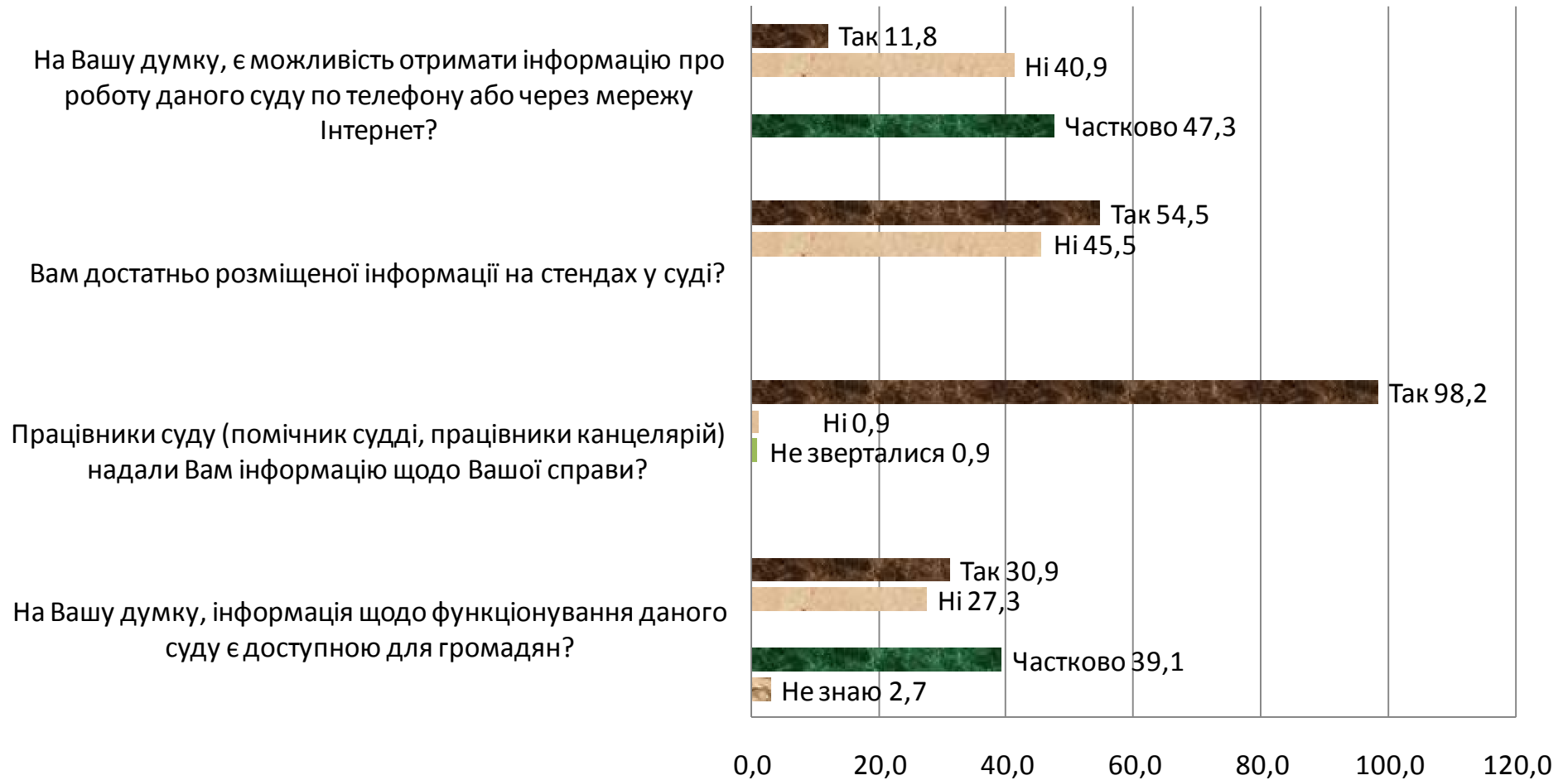

Коментарі громадян:

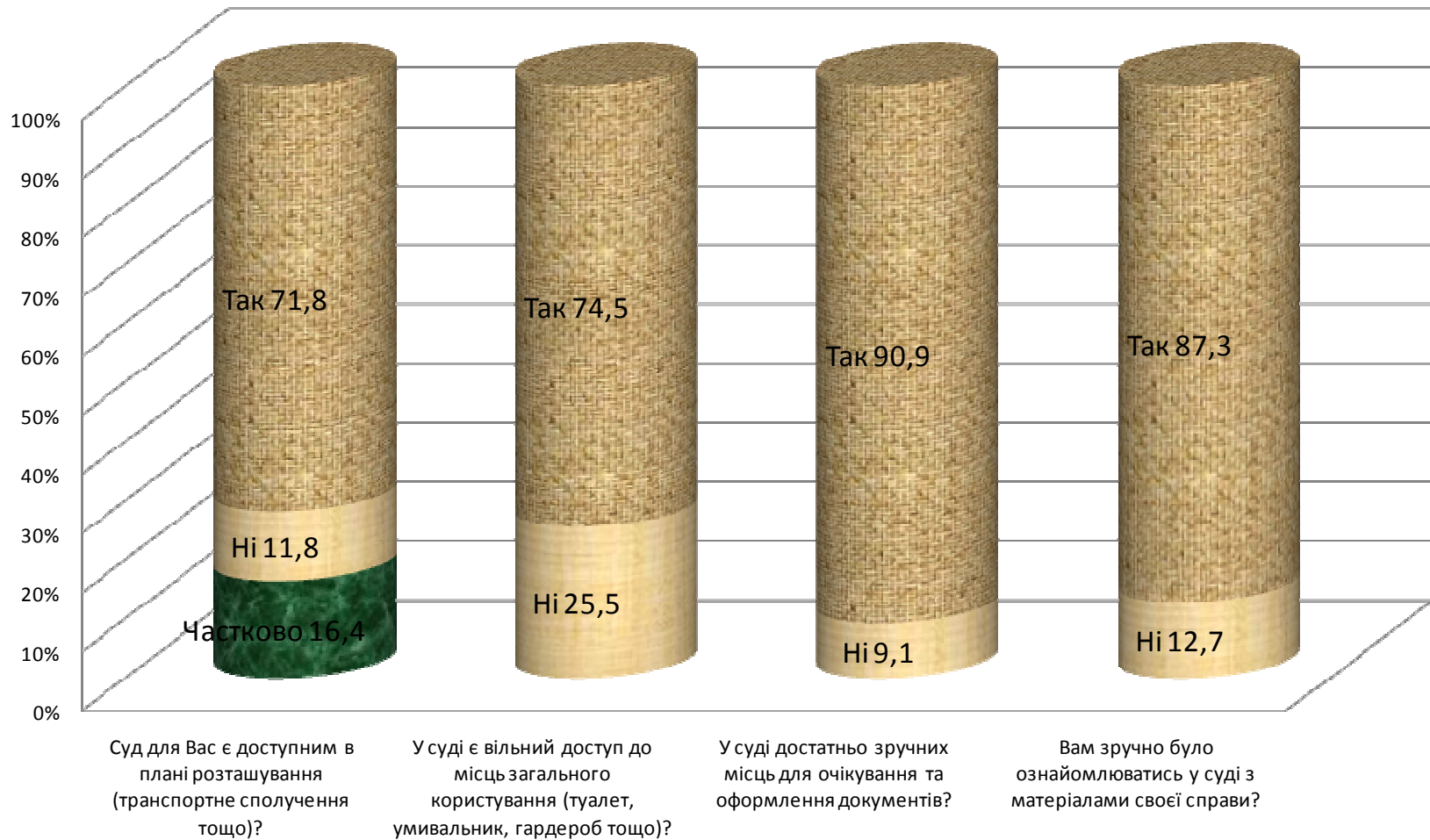
- щоб справи розглядалися швидше;
- до відвідувачів ставилися з більшою повагою;
- часом в очікуванні проходить час більше 15-20хв. розташувати у приміщенні суду щось, що би полегшало очікування(буфет,кінозал,більярдні столи, для дітей - дитячі кімнати.

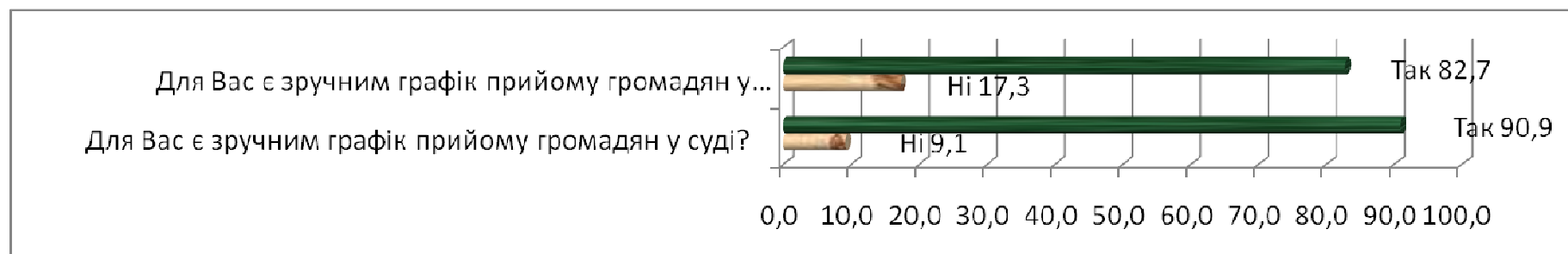
Інформаційна доступність

Фізичний доступ до суду

Організаційно-правові умови доступності до правосуддя

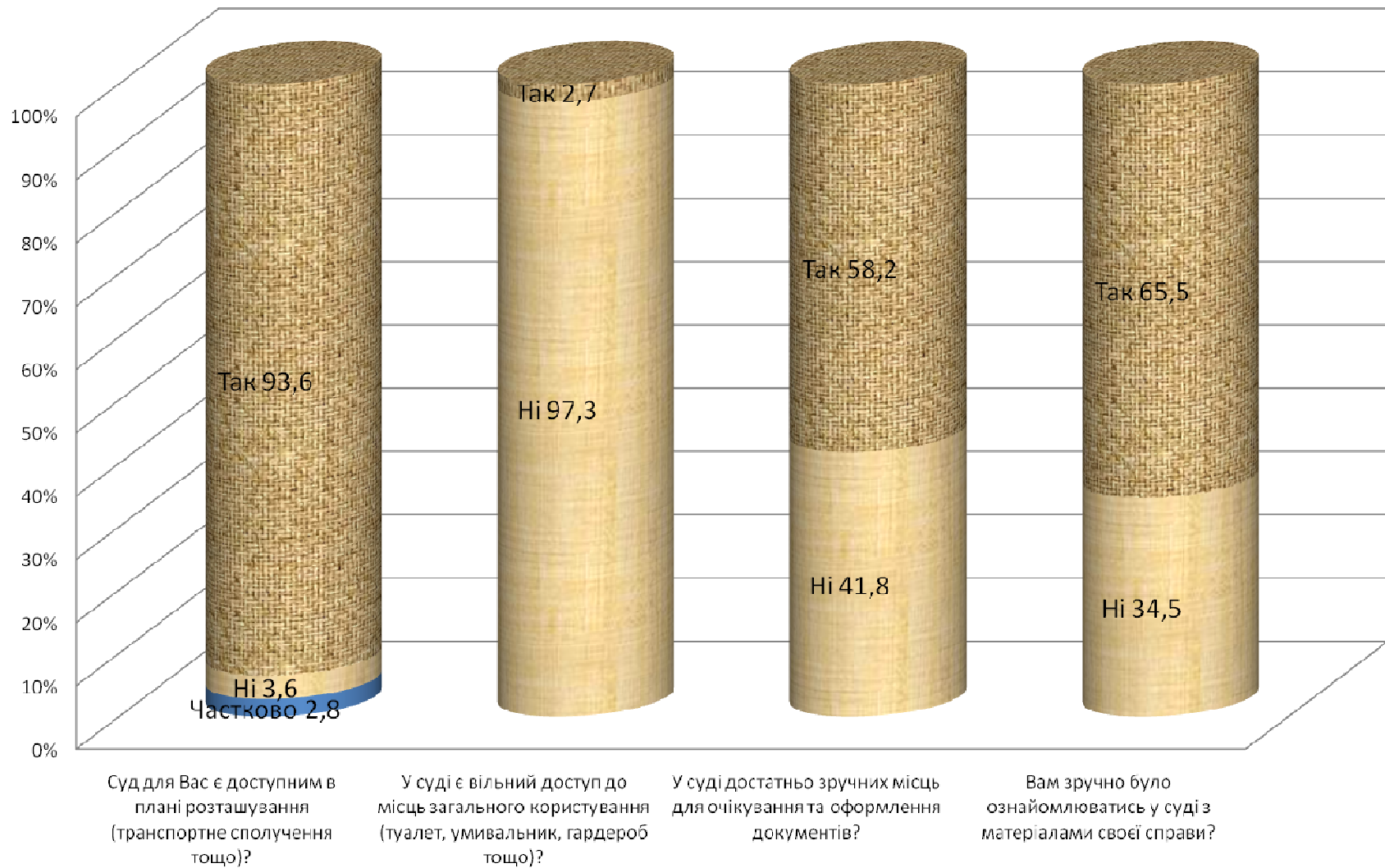
На Вашу думку ставлення до відвідувачів суду з боку працівників суду та суддів є ввічливим?

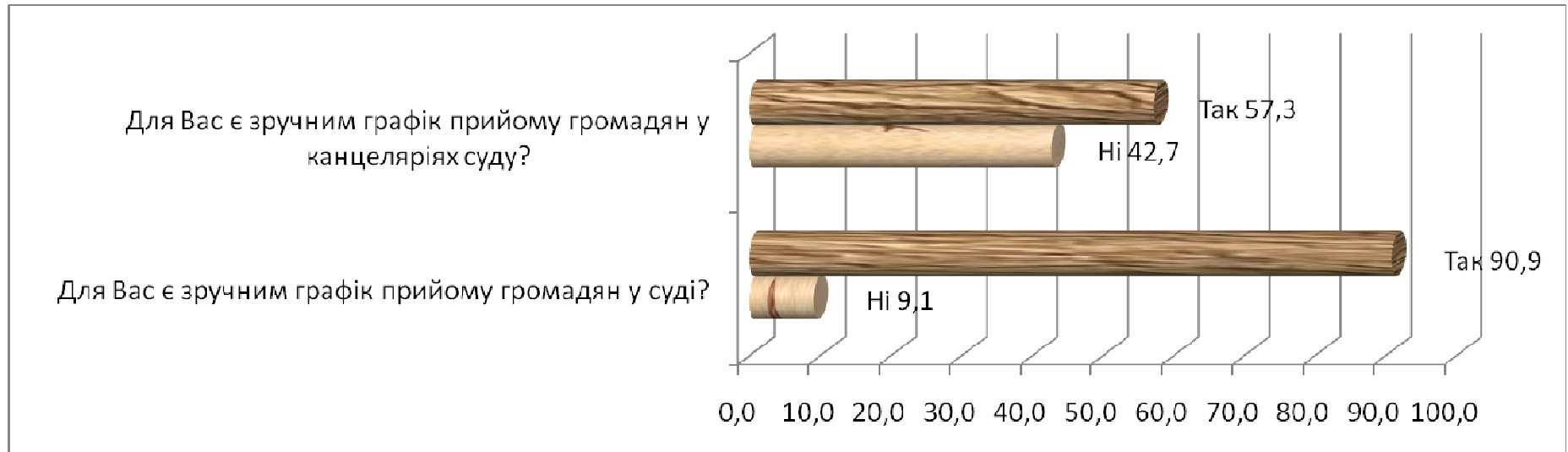
Інформаційна доступність

Фізичний доступ до суду

Організаційно-правові умови доступності до правосуддя

На Вашу думку ставлення до відвідувачів суду з боку працівників суду та суддів є ввічливим?

Коментарі громадян:

Лише один день здачі заяв.